

УДК [342.951:347.775](477)

DOI <https://doi.org/10.37687/2413-7189.2022.3-4-4.6>

Кравченко О. М.,

кандидат юридичних наук, докторант

Національного університету біоресурсів і природокористування України

ORCID: 0000-0002-8870-7662

ОХОРОНА КОНФІДЕНЦІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ

PROTECTION OF CONFIDENTIAL INFORMATION IN UKRAINE

У статті розглядається охорона конфіденційної інформації в Україні, а також можливі шляхи законодавчого удосконалення конфіденційної інформації в Україні. Автор виокремлює особливості захисту конфіденційної інформації в сьогоденнішніх реаліях України. Запропоновано вдосконалене визначення конфіденційної інформації в Україні, а саме: конфіденційна інформація – це інформація, що має цінність для фізичної особи, в тому числі інформація про сімейні секрети фізичної особи, інша інформація про фізичну особу, доступ до якої обмежено фізичною особою та яка може поширюватися у визначеному порядку за її бажанням відповідно до передбачених нею умов.

Враховуючи те, що на сьогодні в Україні не має чіткого законодавчого розмежування між конфіденційною інформацією та комерційною таємницею. Суб'єкт господарювання на власний розсуд секретить свою комерційно та економічно цінну інформацію, а саме конфіденційно (КІ) або комерційна таємниця (КТ). Саме тому потрібна чітка законодавча дивергенція між КІ та КТ в Україні.

Предметом нашої наукової розвідки є охорона конфіденційної інформації в Україні. Об'єктом адміністративно-правових відносин у сфері охорони конфіденційної інформації в Україні є дії суб'єктів публічної адміністрації, які здійснюють захист конфіденційної інформації. А саме, наступні дії суб'єктів публічної адміністрації: документування правопорушень, видання правових актів, виконання матеріально-технічних операцій та адміністративних проваджень, які здійснюються суб'єктами публічної адміністрації та ін.

Таким чином, правовим засобом у сфері забезпечення КІ є оформлення на підприємстві певних документів, що забезпечують захист комерційної КІ – наказ, статут, трудові контракти та угоди, правила внутрішнього розпорядку, які передбачають обов'язок утримуватись від розголошення її третім особам, а також встановлюють відповідальність за порушення цієї таємниці.

На нашу думку, зазначені вище форми збереження інформації, яка становить КІ, мають дуже важливе значення, оскільки є юридичною основою для залучення до відповідальності працівника, якщо мало місце розголошення ним інформації, що становить КІ. Суб'єкти господарювання самі регулюють відносини щодо визначення та охорони КІ шляхом прийняття відповідних локальних документів.

Ключові слова: конфіденційна інформація, комерційна таємниця, комерційна цінність, інформація, суб'єкт господарювання.

The article considers the protection of confidential information in Ukraine, as well as possible ways of legislative improvement of confidential information in Ukraine. The author singles out the peculiarities of the protection of confidential information in today's realities of Ukraine. An improved definition of confidential information in Ukraine is proposed, namely: confidential information is information that has value for a natural person, including information about family secrets of a natural person, other information about a natural person, access to which is limited by a natural person and which can be distributed in a specified order at natural person's will in accordance with the conditions stipulated by person.

Taking into account the fact that Ukraine currently does not have a clear legal distinction between confidential information and trade secrets. The business entity shall, at its own discretion, keep its commercially and economically valuable information confidential, namely confidential (CI) or trade secret (TS). That is why a clear legislative divergence between CI and TS in Ukraine is needed.

The subject of our scientific intelligence is the protection of confidential information in Ukraine. The object of administrative and legal relations in the field of confidential information protection in Ukraine is the actions of public administration entities that protect confidential information. Namely, the following actions of subjects of public administration: documentation of offenses, issuance of legal acts, implementation of material and technical operations and administrative proceedings carried out by subjects of public administration, etc.

Thus, the legal means in the field of CI protection is the drawing up of certain documents at the enterprise that ensure the protection of commercial CI – order, statute, labor contracts and agreements, rules of internal procedure, which provide for the obligation to refrain from disclosing it to third parties, and also establish responsibility for breach of this secret.

In our opinion, the above-mentioned forms of saving information that constitutes CI are very important, as they are the legal basis for bringing the employee to responsibility if he disclosed information that constitutes CI. Business entities themselves regulate relations regarding the definition and protection of CI by adopting relevant local documents.

Key words: confidential information, trade secret, commercial value, information, business entity.

Метою роботи є науково-теоретичне обґрунтування і розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності організаційно-правових механізм охорони конфіденційної інформації в Україні. Далі розглянемо законодавство України щодо охорони конфіденційної інформації в Україні.

У відповідності до ст. 21 Закону України «Про інформацію», інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація. Конфіденційною вважається інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом [1].

Відносини, пов'язані з правовим режимом конфіденційної інформації, регулюються законом [1].

У ст. 7 Закону України «Про доступ до публічної інформації» вказано, що конфіденційна інформація – це інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, та яка може поширюватися у визначеному ними порядку за їхнім бажанням відповідно до передбачених ними умов [2].

Розпорядники інформації, визначені ч. 1 ст. 13 цього закону, які володіють конфіденційною інформацією, можуть поширювати її лише за згодою осіб, які обмежили доступ до інформації, а за відсутності такої згоди – лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [2].

У ст. 8 Закону України «Про доступ до публічної інформації» подано визначення таємної інформації як інформації, доступ до якої обмежується відповідно до ч. 2 ст. 6 цього закону, розголошення якої може завдати шкоди особі, суспільству й державі. Таємною визнається інформація, яка містить державну, професійну, банківську, розвідувальну таємницю, таємницю досудового розслідування та іншу передбачену законом таємницю, в тому числі комерційну таємницю [2].

Проблематика щодо охорони конфіденційної інформації суб'єктів господарювання в Україні, нами була розглянута у попередніх наукових розвідках [3, с. 35–38; 4, с. 43–46; 5, с. 166–169].

Враховуючи те, що на сьогодні в Україні не має чіткого законодавчого розмежування між конфіденційною інформацією та комерційною таємницею. Суб'єкт господарювання на власний розсуд секретить свою комерційно та економічно цінну інформацію, а саме конфіденційно (КІ) або комерційна таємниця (КТ). Саме тому потрібна чітка законодавча дивергенція між КІ та КТ в Україні.

Враховуючи предмет нашої наукової розвідки, можемо констатувати, що об'єктом адміністративно-правових відносин у сфері охорони

конфіденційної інформації в Україні є дії суб'єктів публічної адміністрації, які здійснюють захист конфіденційної інформації. А саме, наступні дії суб'єктів публічної адміністрації: документування правопорушень, видання правових актів, виконання матеріально-технічних операцій та адміністративних проваджень, які здійснюються суб'єктами публічної адміністрації та ін.

До правових заходів відносяться такі способи охорони конфіденційної інформації, які передбачають використання певного комплексу правових засобів, наданих законом і підзаконними актами особам, які законно контролюють таку інформацію. До них слід віднести розробку і прийняття локальних нормативних (корпоративних) актів: Перелік відомостей, які складають КІ, Положення про конфіденційну інформацію, Інструкцію, яка зобов'язує співробітників підприємства дотримуватися режиму нерозголошення КІ, Угоду про нерозголошення КІ тощо.

Крім того, як вже було зазначено, суб'єктом господарювання розробляється ряд документів для регулювання трудових відносин з працівниками з приводу охорони конфіденційної інформації, яка була надана йому для виконання трудових функцій.

Зазначені вище заходи носять троякий характер:

а) посадові особи і працівники, які мають справу з конфіденційною інформацією зобов'язані зберігати її в секреті; особи, які отримали доступ до неї повинні бути попереджені, що така інформація є КІ, і зобов'язані зберігати її в секреті (не розголошувати третім особам), а також нести відповідальність за недотримання конфіденційності. Найчастіше така відповідальність передбачається в трудовому договорі або укладеному окремому договорі з працівником;

б) особа, яка законно контролює конфіденційну інформацію повинна передбачити в контракті зі своїми контрагентами, яким надається доступ до неї, обов'язок утримуватись від розголошення її третім особам і передбачити відповідальність за порушення КІ. Одним із способів фіксації обов'язку щодо збереження конфіденційності є проставлення на відповідних документах грифу «КІ»;

в) особа, яка законно контролює конфіденційну інформацію повинна прийняти необхідні заходи по недопущенню несанкціонованого доступу третіх осіб до неї, зокрема, що перешкоджають промисловому, економічному, комерційному шпіджажу. Недотримання цих умов може бути перешкодою для захисту «законного інтересу» особи, яка законно контролює конфіденційну інформацію. Можна сказати, що ця умова є обов'язковою для доказування в суді при виникненні спору. При цьому слід пам'ятати, що саме через комп'ютерну мережу проходить найбільше інформації, яку, знаючи відповідні прийоми пошуку та зняття кодів, можна вилучити КІ.

Таким чином, правовим засобом у сфері забезпечення КІ є оформлення на підприємстві певних

документів, що забезпечують захист КІ – наказ, статут, трудові контракти та угоди, правила внутрішнього розпорядку, які передбачають обов'язок утримуватись від розголошення її третім особам, а також встановлюють відповідальність за порушення правил охорони КІ.

На нашу думку, зазначені вище форми збереження інформації, яка становить КІ, мають дуже важливе значення, оскільки є юридичною основою для залучення до відповідальності працівника, якщо мало місце розголошення ним інформації, що становить КІ. Суб'єкти господарювання самі регулюють відносини щодо визначення та охорони КІ шляхом прийняття відповідних локальних документів.

Отже, правове регулювання КІ необхідне не тільки на рівні нормативно-правових актів, що складають законодавство про конфіденційну інформацію, а й на локальному рівні – у вигляді локальних актів суб'єктів господарювання.

Підводячи підсумки потрібно зауважити, що різниця між КІ та КТ полягає в тому, що конфіденційна інформація – це інформація про фізичну особу, яка має цінність саме для фізичної особи, і тому в законодавчому визначенні конфіденційної

інформації потрібно прибрати згадки про юридичну особу. А комерційна таємниця – це інформація, що має цінність саме для юридичних осіб, надає переваги на ринку над конкурентами (суб'єктами господарювання), впливає на прибуток підприємств, установ та організацій і тому потребує охорони й захисту.

Це питання можна вирішити, прибравши згадки про юридичну особу в законодавчому визначенні конфіденційної інформації в Україні. А саме – сформулювати визначення юридичного терміна «конфіденційна інформація», наприклад, так: конфіденційна інформація – інформація, що має цінність для фізичної особи, в тому числі інформація про сімейні секрети фізичної особи, інша інформація про фізичну особу, доступ до якої обмежено фізичною особою та яка може поширюватися у визначеному порядку за її бажанням відповідно до передбачених нею умов.

Щодо комерційної таємниці потрібно прийняти Закон України «Про комерційну таємницю», нахшталт який ми пропонували у наших попередніх розвідках, де чітко сформулювати, що є комерційною таємницею, правила заходів охорони КТ, а також інші аспекти у сфері охорони КТ [6, дод. А].

Список використаних джерел:

1. Про інформацію: Закон України. Верховна Рада України. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text) (дата звернення: 26.08.2022).
2. Про доступ до публічної інформації: Закон України. Верховна Рада України. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text) (дата звернення: 26.08.2022).
3. Кравченко О. М. Дистинкція між конфіденційною інформацією та комерційною таємницею. *Право та закон: теорія, методологія, практика* : зб. матеріалів Міжн. юрид. наук.-практ. конф. «Актуальна юриспруденція» (Київ, 15.04.2021). Київ : Центр учбової літератури, 2021. С. 35–38.
4. Кравченко О. М. Конфіденційна інформація в Україні. *Правова держава в умовах воєнного та післявоєнного стану* : зб. матеріалів Міжн. юрид. наук.-практ. конф. «Актуальна юриспруденція» (Київ, 09.06.2022). Київ : Центр учбової літератури, 2022. С.43–46.
5. Кравченко О. М. Конфіденційна інформація та комерційна таємниця в Україні. *Роль юридичної науки у становленні нового світового порядку у воєнний і післявоєнний час*: зб. матеріалів Міжн. юрид. наук.-практ. конф. (м. Рига, Латвійська Республіка, 29–30.07.2022). Рига : Балтійська міжнародна академія, 2022. С. 166–169.
6. Кравченко О. М. Адміністративно-правові засади охорони комерційної таємниці в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 253 с.